

INAQUE

CHLADNÉ SRDCE

Natalia Ginzburg

Preklad
Ivana Hlubocká

Natalia Ginzburg
Chladné srdce

Natalia Ginzburg
È STATO COSÌ

COPYRIGHT © 1947, 2001 a 2010 Giulio Einaudi editore s.p.a.,
Torino

TRANSLATION © Ivana Hlubocká 2024

COPYEDITING Martina Kubealaková, Lucia Halová

COVER © Arriba!

Slovak edition © Inaque 2024

Printed in the Slovak Republic

ISBN 978-80-8207-200-9

ISBN e-book 978-80-8207-201-6

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať so zámerom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Natalia Ginzburg
Chladné srdce

INAQUE

POZNÁMKA*

keď som písala *Chladné srdce*, bola som nešťastná, nemala som chuť ani silu roz-
● ● ● dávať zauchá či rany. Možno si pomyslíte, že som chcela strieľať, keďže sa rozprávanie začína výstrelom z pištole: ale nie. Bola som bezmocná a na dne. Tento príbeh som napísala, aby som bola o trochu menej nešťastná. Mýlila som sa. Nikdy neradno hľadať útechu v písaní. Nemáme mať cieľ. Ak existuje nejaká istota, je ňou potreba písať bez akéhokoľvek cieľa.

Výstrel z pištole sa zrodil náhodou. Túžila som písať, naďabila som na výstrel a nechala som sa ním viesť. Ale výstrel v skutočnosti nie je pre príbeh nevyhnutný, odvíja sa napriek nemu a mimo neho. Výstrel z pištole by mal byť len zámerom. Správne by bolo, keby žena nevystrelila, len si to predstavovala. Iste ste zvedaví, prečo toto rozprávanie pridávam do zbierky, ak je zjavné, že sa mi už nepáči. No v skutočnosti nie je pravda, že sa mi ne-

páči; viem, kde je živé a kde nie je náhodné. Viem však, kde náhodné je. Pri jeho písaní som mala v hlave zmätok a tápala som v tme a práve tma v žene, zmätok a tápanie sú v rozprávaní stále živé.

Vrátila som sa do Turína. Našla som tam hmlu, sivú jeseň a tiché uličky s opustenými lavičkami. Takmer celý príbeh *Chladného srdca* som napísala v budove vydavateľstva, kde som vtedy pracovala. Bolo to hneď po vojne a z piecok z terakoty sa husto dymilo, snáď preto, lebo radiátory, zničené vojnou, ešte nefungovali. Toto rozprávanie je nasiaknuté dymom, dažďom, hmlou. Nevieam, čo iné mi okrem dymu a hmly vírilo v hlave. Matne americký román, ktorý som čítala pred mnohými rokmi vo francúzskom preklade: francúzsky titul bol *Chair de ma chair*; anglický *Mother's cry*; autora si nepamätám. Na tomto mieste konštatujem, že niekedy nás môžu inšpirovať k písaniu nie knihy, ktoré sa nám veľmi páčia, ale knihy, ktoré sa nám nepáčia vôbec. Prichádzajú k nám neznámymi cestami, dotýkajú sa tajných strún, naplňajú nás slzami a dojatím, možno vulgárnymi a nevkusnými, ale dojatiu a slzám, ktoré z nás vytryskujú napriek nepriaznivému úsudku, vďačíme za impulz písať.

Čo sa týka *Chair de ma chair*, pamätám si, že žena v románe rozpráva o synovi, ktorý skončil v elektrickom kresle. Celý román bol bez čiarok. A ja som nemala chuť na čiarky. Vysvetlím prečo. Čiarky sú ako kroky. Kroky znamenajú námahu

a ja som nemala chuť vynakladať námahu, keďže som nemala silu, nechcela som kráčať, ale sadnúť si a kľzať sa dolu. Preto som napísala *Chladné srdce*, román takmer bez čiarok, hoci napokon som doň nejaké čiarky dala a aj nejakú námahu som vynaložila, námahu zosnovať, načrtnúť jemný príbeh, pretože pri písaní som zistila, že bez námahy nič nevznikne. Výstrel v úvode je možno ekvivalentom elektrického kresla z amerického románu. Pri písaní som sa netrápila, či ženou rozprávajúcou v prvej osobe som ja alebo nie. Bola som veľmi nešťastná a nechala som svoje nešťastie nachádzať potravu tam, kde sa mu zachcelo.

Po vyjdení románu mi ktosi povedal: „Keby si bola šťastnejšia, napísala by si krajší príbeh.“ Mlčala som, aj podľa mňa to bola pravda. Bola to pravda, nešlo však o to, aby som bola menej nešťastná, ale aby som písala napriek nešťastiu a bez toho, aby som sa ním zaoberala, bez toho, aby zakalilo a otráвило napísané. Na to je nevyhnutné, aby nás pri písaní nevedla pochybnosť, smútok a obavy, ale nekompromisné, neoblomné, smrteľné vedomie v nás.

Natalia Ginzburg

* Autorkin text sa prvýkrát objavil ako súčasť Poznámky ku knihe *Päť krátkych románov* (1964).

NATALIA GINZBURG

CHLADNÉ SRDCE

venované Leonovi

Požiadala som ho: „Povedz mi pravdu,“ a on na to: „Akú pravdu?“ Napochytro čosi nakreslil do zápisníka a ukázal mi to: dlhočizný vlak s veľkým oblakom čierneho dymu, on sa vykláňa z okienka a máva vreckovkou.

Strelila som mu medzi oči.

Povedal, nech mu na cestu prichystám čaj. Išla som do kuchyne, uvarila som ho, dala doň mlieko a cukor a naliala som ho do termosky, poriadne som zakrútila vrchnák a vrátila som sa do pracovne. Vtedy mi ukázal kresbu a ja som vzala zo zásuvky jeho písacieho stola revolver a zastrelila som ho. Strelila som mu medzi oči.

No už dlhšie som premýšľala, že to raz urobím.

Potom som si natiahla pršiplášť a rukavice a odišla som. Dala som si kávu v kaviarni a bezcieľne som kráčala mestom. Bol trochu chladný deň. Pofukoval ľahký vietor a chutil po daždi. Sadla som si na lavičku v parku, stiahla som si rukavice a pozrela som sa na ruky. Dala som si dole obrúčku a odložila ju do vrečka.

Boli sme manželmi štyri roky. Vravel, že ma chce opustiť, lenže potom nám zomrela dcérka a ostali sme spolu. Chcel mať ďalšie dieťa, vraj mi to urobí dobre, v poslednom čase sme sa preto často milovali. No ďalšie dieťa sa nám nepodarilo.

Pristihla som ho, ako sa balí, a spýtala som sa, kam ide. Vraj do Ríma riešiť akýsi prípad s právnikom. Navrhol, nech idem k rodičom, aby som nebola sama, kým bude preč. Nevedel, kedy sa vráti z Ríma, možno o dva týždne, možno o mesiac, nemal predstavu. Domnievala som sa, že sa zrejme nevráti. Aj ja som sa zbalila. Radil mi, nech si vezmem nejaký román na čítanie, aby som sa nenudila. Vzala som z police *Trh márnosti* a dve knihy od Galsworthyho a uložila som ich do kufra.

Nástojila som: „Povedz mi pravdu, Alberto,“ a on na to: „Akú pravdu?“ a ja som odvetila: „Ide te spolu,“ a on: „Spolu s kým?“ Vyčítal mi: „Jednostaj blúzniš a rozožieraš si dušu, predstavuješ si samé katastrofy, a preto nemáš pokoj a nedopraješ ho ani druhým.“

Nakázal mi: „Chod' autobusom s príchodom o druhej do Maony,“ a ja som prikývla: „Dobre.“

Pozrel na oblohu a skonštatoval: „Radšej si daj pršiplášť a gumáky.“

Nedala som sa odbiť: „Chcem poznať pravdu, akúkoľvek,“ a on sa zasmial a zarecitoval:

*Pravdu hľadá, pretože je taká drahá,
vie ten, kto pre ňu života sa vzdáva.*

***

Nemám potuchy, ako dlho som sedela na lavičke. Park bol vyľudnený, lavičky vlhké od hmly a pôdu pokrývali mokré listy. Začala som rozmýšľať, čo urobím. Vravela som si, že o chvíľu pôjdem na políciu. Pokúsim sa vysvetliť, ako sa veci zhruba odohrali, ale nebude to jednoduché. Bolo treba začať od prvého dňa, keď sme sa spoznali u doktora Gaudenziho doma. Hral na klavíri štvorhru s doktorovou manželkou a spieval akési pesničky v nárečí. Díval sa na mňa. Nakreslil môj portrét ceruzkou do zápisníka. Uznala som, že sa na mňa podobá, ale on, že nie, a vytrhol mi kresbu z rúk. Doktor Gaudenzi poznamenal: „Nikdy nevie nakresliť portrét žien, ktoré sa mu páčia.“ Dali mi fajčiť cigaretu a pohľad na moje slziace oči ich rozveselil. Alberto ma odprevadil do penziónu a spýtal sa, či ma môže prísť na druhý deň navštíviť a priniesť mi francúzsky román, o ktorom mi rozprával.

Nasledujúci deň bol tam. Vyšli sme si von, chvíľu sme sa prechádzali a zašli sme do kaviarne. Hľadel na mňa veselým, žiarivým pohľadom a zdalo sa mi, že sa do mňa zaľúbil. Dovtedy ma ešte žiadny muž nemiloval, tak som sa veľmi tešila a ostala by som s ním v kaviarni neviem ako dlho. Večer sme išli do divadla a obliekla som si šaty z granátového zamatu, najkrajšie, čo som mala, darovala mi ich sesternica Francesca.

Aj Francesca bola v divadle, sedela za nami

a kývala mi. Keď som na druhý deň zašla na obed k strýkovi a tete, vyzvedala: „Kto bol ten starý?“ „Aký starý,“ ohradila som sa. A ona: „Ten starý v divadle.“ Nuž som sa jej zdôverila, že sa mi dvorí jeden muž, ale mne na ňom ani trochu nezáleží.

Keď ma znovu prišiel pozrieť do penziónu, poriadne som si ho obzrela a už sa mi nezdal taký starý. Francesca o všetkých vraví, že sú starí. No nepáčil sa mi a tešila som sa, že za mnou chodí, len preto, lebo na mňa tak veselo a vzrušene hľadí, a ženu poteší, keď sa nejaký muž takto pozerá. Namýšľala som si, že je do mňa zrejme veľmi zaľúbený, a pomyslela som si *chudáčik*, predstavovala som si, ako ma požiada o ruku, aké slová pritom vysloví. Vtedy ho odmietnem a on sa spýta, či môžeme ostať priateľmi, a opäť ma vezme do divadla a raz večer ma predstaví svojmu mladšiemu priateľovi, ktorý sa do mňa zaľúbi a toho si vezmem. Budeme mať veľa detí a Alberto nás bude navštevovať a na Vianoce prinesie veľký *panettone* a bude spokojný, ale trochu zádumčivý.

Keď som ležala na posteli v penzióne, hlavou sa mi neprestajne prehánali všelijaké predstavy a premýšľala som, aké to bude krásne, keď sa vydám a budem mať vlastný dom. Predstavovala som si, aký bude, tisícky elegantných drobností a zelené rastliny a videla som sa, ako sedím vo veľkom kresle a vyšívam vreckovky. Môj nastávajúci mal raz takú, raz onakú tvár, ale stále rovnaký hlas a v hlave som ho počula neustále opakovať